

Робоча програма «Сценічний рух» для студентів за напрямом підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво», спеціалізацією «Сольний спів» “ ____ ” _____ 2015 року – V с.

Розробник: Дикий Д.В., старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від « ____ » _____ 2015 року № ____

Завідувач кафедри _____ (С. М. Садовенко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2015 року

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.	5
3. Програма навчальної дисципліни.	6
4. Структура навчальної дисципліни.	9
5. Навчально-методична картка.	11
6. Теми практичних занять.	12
7. Самостійна робота.	13
8. Індивідуальні завдання.	13
9. Методи навчання.	14
10. Методи контролю.	14
11. Методичне забезпечення.	16
12. Рекомендована література.	16
13. Інформаційні ресурси.	17

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0202 Мистецтво (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки <u>6.020204 Музичне мистецтво</u> (шифр і назва)		
Модулів – 4	Спеціалізація – <u>Сольний спів</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: аналіз індивідуальних пластичних властивостей, розробка тренінгів і їх сценічне втілення.		Семестр 5-й	
Загальна кількість годин - 144		Аудиторних 72 год.	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 5-й семестр – 2.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Бакалавр</u>	- год.	
		Практичні 28 год.	
		Семінарські - год.	
		Самостійна робота 40 год.	
		Індивід. завдання: - год.	
		Вид контролю: МК - 4 год., ПМК– V сем., залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета викладання навчальної дисципліни «Сценічний рух» – розкриття творчих здібностей і розвиток психофізичних можливостей природного апарата студентів, виховання пластичної культури виконавця, набуття початкових вмінь підвищувати і творчо використовувати пластичну виразність виконавців.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Сценічний рух» є всебічний розвиток тіла шляхом різноманітних тренувань; усунення індивідуальних фізичних і психічних недоліків; розширення діапазону рухових можливостей; уміння вибудовувати пластичні фрази і діалог з партнером на основі набутих навичок.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

закони руху на сцені і закони управління апаратом втілення;
методику виконання комплексу вправ фізичного тренінгу.

вміти:

скласти і виконувати комплекс вправ фізичного тренінгу;
виконувати вправи для розвитку координації рухів;
виконувати спеціальні вправи для розвитку виразності рук;
опанувати нові рухи, набувати нові уміння і навички в процесі тренінгу;
розширяти діапазон рухових можливостей;
користуватися своїм фізичним апаратом (руховими уміннями і навичками) для досягнення творчої мети.

3. Програма навчальної дисципліни.

V семестр

Модуль I.

Змістовий модуль 1. Пластичність.

Тема 1. Скульптурність тіла в русі і статиці.

Поняття скульптурності, за визначенням К.С.Станіславського. Естетичні вимоги до будови тіла і осанки виконавця. Найпоширеніші недоліки осанки і засоби їх ліквідації. Характерність ходи і статичних положень тіла.

Безперервність рухів - одна з загальних навичок, що характеризують пластичну культуру виконавця.

Тема 2. «Крупний план руху».

«Крупний план руху» - локальний рух однієї частини тіла при загальній статиці.

Композиційні прийоми побудови руху - ексцентричний і концентричний, їх змістовий та емоційний ефекти (концепції Ф.Дельсарта та В.С.Мейєрхольда).

Вправи:

- коригуючі (виправлення осанки і ходи). Тренування ходи по прямій, із поворотами на ходу, з зупинками, вгору та вниз по сходах, зі зміною напрямку і темпу;

- на тренування навичок перервності та безперервності в рухах (у повільному і дуже повільному темпах, у нешвидкому і в дуже швидкому, з несподіваним і поступовим переходом від руху до статичності і навпаки);

- на тренування умінь виконувати рухи окремими частинами тіла (рукою, ногою, шиєю, очима, пальцями і т.п.) при повній нерухомості інших. Тренування умінь локалізувати рух в окремих групах м'язів і переводити його з одної групи в іншу;

- побудовані за принципом ексцентричної і концентричної спрямованості руху і техніка їх виконання.

Модуль II.

Змістовий модуль 1. Пластична виразність діючих рук.

Тема 1. Жест як один із засобів вираження дії.

Єдність форми та змісту жесту. Жест-ілюстративний, семантичний, емоційний.

Сила, швидкість, амплітуда руху. Залежність змісту жесту від сили, швидкості та амплітуди виконавця. Якісна характеристика рухів і емоціональна виразність жесту.

Тема 2. Шляхи удосконалення пластики рук у світлі вчення К.С.Станіславського.

Є.Б.Вахтангов про залежність руху від значимості тексту і про виражальні можливості їх поєднання. Концепція «психологічного жесту» Михайла Чехова.

Вправи:

- на розвиток рухливості пальців, кисті, ліктів, плеча, суглобів і всієї руки в цілому;
- на симетричні та асиметричні рухи правої і лівої рук (моторного, танцювального або стилізованого характеру);
- побудовані за принципом взаємодії обох рук або їх протидії (стиснути - розтягнути обома руками, притягнути - відштовхнути; або правою рукою - до себе, лівою - від себе і ін.);
- рухи із зміною сили, розміру, темпу одних і тих же рухів як вияв залежності змістового і емоційного значення жесту.

Модуль III.

Змістовий модуль 1. Ритмічність.

Тема 1. Розвиток ритмічності.

Ритм як закономірне співвідношення частин, що творять органічну єдність цілого.

Ритмічність як здатність людини створювати, виявляти і сприймати ритм. Метр, ритм і темп у різних видах мистецтва (музика, поезія, образотворче мистецтво, театр).

Тема 2. Темпоритм сценічної дії.

Визначення К.С. Станіславського “умовного” і “органічного” темпоритму.

Темп і ритм руху. Слухове, зорове і м'язове сприймання темпоритму. Ритмічність як навички просторово-часової організації руху. Ритмічна пам'ять.

Рух ритмічний і ритмізований. Ритмічний малюнок образу (ритмічна партитура).

Умовність пластики у сценічному мистецтві.

Внутрішня характерність образу та її пластичний вияв. Сильова і жанрова окресленість рухів. Відбір пластичних засобів за ознаками стилю і жанру.

Модуль IV.

Змістовий модуль 1. Стилїстика рухів, манер та етикету в різних історичних епохах.

Тема 1. Особливості побутової пластики рухів різних епох.

Історична конкретність у зображенні епохи і міра художньої умовності в реалістичному театрі.

Етикет зовнішньої поведінки. Соціальний зміст етикету і форми його вияву. Конкретний зміст етикетної дії та її стилізація в пластиці.

Тема 2. Сильові особливості пластики іспанського дворянства XVII ст.

Засвоєння стильових особливостей пластики іспанського дворянства XVII ст. (осанка, хода, поводження зі зброєю, плащем, капелюхом, віялом, характерні пози і жести). Чоловічі та жіночі поклони. Елементи релігійного ритуалу католицької церкви. Хода з поклонами, позами, жестами, хода в парах (кавалер з дамою) і без партнера. Рухи з плащем, віялом, капелюхом під час ходи та в позах, стоячи і сидячи.

Тема 3. Сильові особливості пластики французького дворянства XVIII ст.

Засвоєння стильових особливостей пластики французького дворянства XVIII ст. (осанка, хода, поводження з тростиною, віялом). Поклони та вітальні жести. Хода з поклонами і позами. Поєднання жестів з ходою, рух парами (кавалер з дамою) і без партнера. Користування аксесуарами.

Тема 4. Сильові особливості пластики української еліти і російського боярства XVI-XVII ст.

Засвоєння стильових ознак пластики російського боярства XVI-XVII ст. (осанка, хода, поклони, характерні пози та жести). Елементи релігійного ритуалу православної церкви. Поєднання ходи з позами, жестами, поклонами, із застосуванням аксесуарів.

Тема 5. Сильові особливості пластики різних верств суспільства в Україні і Росії XIX ст.

Засвоєння стильових ознак пластики різних верств суспільства в Україні і Росії XIX ст. Особливості пластики світської людини, військового, чиновника, священика (постава, хода, жестикуляція, способи втілення). Особливості жіночої пластики (осанка, хода, жести, поклони). Хода з поклонами, рукостисканням, позами. Хода парами (кавалер з дамою) в різних обставинах (бал, прогулянка). Користування при спілкуванні з партнером аксесуарами (головним убором, тростиною, віялом, рукавичками).

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усьо го	у тому числі					уь ого	у тому числі				
		л	П	інд	с.р.	м.к.		л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль I.												
Змістовий модуль 1. Пластичність.												
Тема 1. Скульптурність тіла в русі і статиці.	10		2		8							
Тема 2. «Крупний план руху».	2		2									
Модульний контроль.						1						
Разом.	13		4		8	1						
Модуль II.												
Змістовий модуль 1. Пластична виразність діючих рук.												
Тема 1. Жест як один із засобів вираження дії.	8		2		6							
Тема 2. Шляхи удосконалення пластики рук у світлі вчення К.С.Станіславського.	2		2									
Модульний контроль.						1						
Разом.	11		4		6	1						
Модуль III.												
Змістовий модуль 1. Ритмічність.												
Тема 1. Розвиток ритмічності.	8		2		6							
Тема 2. Темпоритм сценічної дії.	2		2									
Модульний контроль.						1						
Разом.	11		4		6	1						
Модуль IV.												
Змістовий модуль 1. Стилістика рухів, манер та етикету в різних історичних епохах.												
Тема 1. Особливості побутової пластики рухів різних епох.	22		2		20							
Тема 2. Стильові особливості пластики іспанського дворянства	4		4									

XVII ст.												
Тема 3. Сильові особливості пластики французького дворянства XVIII ст.	4		4									
Тема 4. Сильові особливості пластики української еліти і російського боярства XVI-XVII ст.	4		4									
Тема 5. Сильові особливості пластики різних верств суспільства в Україні і Росії XIX ст.	2		2									
Модульний контроль.						1						
Разом.	37		16			20	1					
Усього годин	72		28			40	4					

5. Навчально-методична карта дисципліни «Сценічний рух».

Разом: 72 години, лекції – 0 години, практичні заняття – 28 годин, індивідуальна робота - 0 години, самостійна робота – 40 годин, модульний контроль – 4 години.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	Пластичність.		Пластична виразність діючих рук.	
Кількість балів за модуль	52		52	
Заняття	1	2	3	4
Лекції - 0 годин	0 годин		0 годин	
Практичні - 8 годин	4 годин		4 годин	
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Скульптурність тіла в русі і статиці. 1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	«Крупний план руху». 1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	Жест як один із засобів вираження дії. 1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	Шляхи удосконалення пластики рук у світлі вчення К.С.Станіславського. 1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.
Самостійна робота 10 балів	5 б.		5 б.	
Види поточного Контролю 50 балів	Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів	
ІНТЗ	0 балів		0 балів	

Модулі	Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV				
Назва модуля	Ритмічність.		Стилістика рухів, манер та етикету в різних історичних епохах.				
Кількість балів за модуль	52		138				
Лекції - 0 години	0 годин		0 годин				
Практичні - 20 годин	4 годин		16 годин				
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Розвиток ритмічності.	Темпорит м сценічної дії.	Особливість і побутової пластики рухів різних епох.	Стильові особливості пластики іспанського дворянства XVII ст.	Стильові особливості пластики французького дворянства XVIII ст.	Стильові особливості пластики української еліти і російського боярства XVI-XVII ст.	Стильові особливості пластики різних верств суспільства в Україні і Росії XIX ст.
	1*1= 1 б. / 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. / 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. / 10*1=10 б. 11 б.	1*2= 2 б. / 10*2=20 б. 22 б.	1*2= 2 б. / 10*2=20 б. 22 б.	1*2= 2 б. / 10*2=20 б. 22 б.	1*1= 1 б. / 10*1=10 б. 11 б.
Самостійна робота 10 балів	5 б.		5 б.				
Види поточного Контролю 50 балів	Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів				
ІНТЗ	0 балів		20 балів				
Підсумковий контроль							
Всього 294 балів, коефіцієнт – 2,4							

6. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Скульптурність тіла в русі і статиці.	2
2.	«Крупний план руху».	2
3.	Жест як один із засобів вираження дії.	2
4.	Шляхи удосконалення пластики рук у світлі вчення К.С.Станіславського.	2
5.	Розвиток ритмічності.	2
6.	Темпоритм сценічної дії.	2
7.	Особливості побутової пластики рухів різних епох.	2
8.	Стильові особливості пластики іспанського дворянства XVII ст.	4
9.	Стильові особливості пластики французького дворянства XVIII ст.	4
10.	Стильові особливості пластики української еліти і російського боярства XVI-XVII ст.	4
11.	Стильові особливості пластики різних верств суспільства в Україні і Росії XIX ст.	2
Разом:		28

7. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Робота над будовою тіла та осанкою (накопичування вправ).	8	5
2.	Якісна характеристика рухів і емоціональна виразність жесту.	6	5
3.	Метр, ритм і темп у різних видах мистецтва (музика, поезія, образотворче мистецтво, театр).	6	5
4.	Особливості жіночої (чоловічої) пластики (осанка, хода, жести, поклони) різних верств суспільства в Україні і Росії XIX ст.	20	5
Разом:		40	20

8. Індивідуальні завдання.

Індивідуальна навчально-творча робота є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу з навчальної дисципліни.

Індивідуальне завдання (ІНТЗ) з курсу «Сценічний рух» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати творчого пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНТЗ: самостійне виконання частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення і практичне застосування знань навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНТЗ: завершена теоретично-практична робота в межах навчальної програми курсу, що виконується на основі знань, умінь та навичок, набутих під час практичних занять, самостійної роботи і охоплює весь зміст навчального курсу.

Види ІНТЗ, вимоги до них і оцінювання:

- ✓ ідейно-тематичний і дійовий аналіз художнього твору та його сценічне втілення – 20 балів.

Критерії оцінювання ІНТЗ

№	Найменування	Рівень		
		Низький	Середній	Високий
1.	Розробка індивідуального тренінгу.	1	3	5
2.	Виконання індивідуального тренінгу.	1	3	5
3.	Розробка групового тренінгу.	1	3	5
4.	Виконання групового тренінгу.	1	3	5
Всього:				20

9. Методи навчання.

I. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- практичні: вправи;

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача;

5) самостійна робота студентів: розробка і виконання індивідуальних навчальних тренінгів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- #### **1) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).**

10. Методи контролю.

Навчальні досягнення з дисципліни «Сценічний рух» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

- усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- письмового контролю: ідейно-тематичний аналіз, дійовий аналіз художнього твору;
- методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розрахунок рейтингових балів.

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1.	Відвідування лекцій			
2.	Відвідування практичних занять	1	14	14
3.	Робота на практичних заняттях	10	14	140
4.	Самостійна робота	5	4	20
5.	Модульна контрольна робота	25	4	100
6.	ІНТЗ	20	1	20
Базовий рейтинговий бал (коефіцієнт успішності) $294/100=2,9$				2,9
Підсумковий рейтинговий бал				100

Поточне тестування і самостійна робота																			
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2			Змістовий модуль №3			Змістовий модуль №4						ІНТЗ	Самостійна робота	Кількість балів без коеф.	Коеф.	Сума
Т1	Т2	МК	Т3	Т4	МК	Т5	Т6	МК	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	МК					
11	11	25	11	11	25	11	11	25	11	22	22	22	11	25	20	20	294	2,9	100

Т ... – теми змістових модулів.

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної і індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань з практичної роботи;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання;
- самостійність виконання;
- креативний підхід;
- ініціативність.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення.

- робоча навчальна програма;
- навчально-методична література, цифрові носії інформації;
- технічні засоби навчання (аудіо-, відеоапаратура, комп'ютер, реквізит).

12. Рекомендована література.

Базова.

1. Василько В. Фрагменти режисури [Текст] / В.С.Василько. — К.: Мистецтво, 1967. — 380 с.
2. Кох И.Э. Основы сценического движения. [Текст] / И.Э.Кох. — СПб.: «Планета музыки»: «Лань», 2010. — 566 с.
3. Основы сценического движения. [Текст]: учеб. пособие для культурно-просветительних училищ / Под ред. И.Є. Коха. — М.: Просвещение, 1976. — 222 с.

Допоміжна.

1. Вербицкая А.В. Основы сценического движения [Текст] / Анастасия Всеволодовна Вербицкая. — М.: ГИТИС, 1982. — 71 с.
2. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства. Поэтика мизансцены. Учеб.пособие для учеб. заведений культуры [Текст] / Юрий Александрович Мочалов. — М.: 1981. — 239 с.
3. Станиславский К.С. Актёрский тренинг [Текст] / Константин Сергеевич Станиславский. — М.: АСТ; АСТ Москва: Полиграфиздат; СПб, 2010.
4. Элькис Г.Я. О пластическом тренаже актёра [Текст]: из опыта педагога / Г.Я. Элькис. — К.: Мистецтво, 1986. — 115 с.

13. Інформаційні ресурси.

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення:
http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/
2. Сценічний рух — основа органічної поведінки:
<http://book.net/index.php?bid=22517&chapter=1&p=achapter>
3. Основи сценічного руху:
<http://bookitut.ru/Osnovy-scenicheskogo-dvizheniya.html>
4. Книги, статті, учебники по мастерству актера, сценической речи, сценическому движению, истории театра:
<http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>
5. Н. Т. Белякова. Фигура, Грация, Осанка:
<http://ivanstor.narod.ru/fgo/index.htm>
6. Вправи на розвиток пластичності:
<http://www.godmol.ru/sport/139-plastichnost.html>